

Σιωπή μέσα από τον ήχο της μουσικής, Κ. Ζουγρής

Η σιωπή δεν θα μπορούσε να λείπει από τους στίχους των τραγουδιών της εγχώριας αλλά και της διεθνούς μουσικής. Μια σχετική ανθολογία μπορείτε να διαβάσετε στο παρακάτω άρθρο του Κώστα Ζουγρή Σιωπή ...μέσα από τον ήχο της μουσικής

Κώστας Ζουγρής

Σιωπή ...μέσα από τον ήχο της μουσικής

Αλήθεια, πόσες φορές δεν έχουμε κάνει τη σκέψη «Τι ήθελα και μίλησα;», υπονοώντας ότι θα ήταν καλύτερα αν είχαμε σιωπάσει σε συγκεκριμένες στιγμές. Παράλληλα, βέβαια, αρκετές φορές μετανιώνουμε που δεν εκφράσαμε τα συναισθήματά μας και προτιμήσαμε τη σιωπή.

Η σιωπή μπορεί, υπό προϋποθέσεις, λοιπόν, να είναι χρυσός, όπως λέει και η παροιμία μας και τραγούδησαν το 1964 οι 4 Seasons με το Silence Is Golden, αλλά αυτό δεν είναι πάντα σίγουρο. Μόνο στη μουσική διάφοροι καλλιτέχνες κατάφεραν κατά καιρούς να ξεχωρίσουν με τραγούδια για τη σιωπή.

Στην πρώτη παρουσία του στη δισκογραφία, το συγκρότημα Ξύλινα Σπαθιά έγραψε ένα από τα πιο όμορφα τραγούδια του, το Σιωπή:

*Παλιά φωτογραφία στην άδεια παραλία σιωπή / Κοιτάζω απ' το μπαλκόνι το δρόμο που
θολώνει η βροχή / Λένε πως στη χώρα που ναυάγησες βασιλεύουν οι μάγισσες /
Βουλιάζουνε στο βυθό και σε βγάζουνε στον αφρό.*

Από το άλμπουμ των Λευτέρη Παπαδόπουλου-Μίμη Πλέσσα "Ο Δρόμος" προέρχεται η μεγαλύτερη επιτυχία για τη σιωπή. Έπεφτε βαθιά σιωπή τραγουδούσε ο Γιάννης Πουλόπουλος:

*Έπεφτε βαθιά σιωπή στο παλιό μας δάσος
«τρέξε να σε πιάσω» μου χες πρωτοπεί
Και όταν έτριζε η βροχή στα πεσμένα φύλλα,
Πόση ανατριχίλα μέσα στην ψυχή.*

Ο Γιώργος Παπαστεφάνου δεν έχει γράψει στίχους σε πολλά τραγούδια, όποτε, όμως, το επιχείρησε, άφησε τη σφραγίδα του στο ελληνικό τραγούδι. Το Μια φορά θυμάμαι μ' αγαπούσες, σε μουσική του Γιάννη Σπανού και με ερμηνεύτρια την Αρλέτα, ήταν μία από αυτές τις ξεχωριστές στιγμές που μας συντροφεύουν για πάντα:

*Νύχτα βροχερή άδειο το χέρι
Ψάχνει να σε βρει μα δεν το ξέρει πού θα σε βρει
Μια φορά θυμάμαι μ' αγαπούσες τώρα βροχή
Μια φορά θυμάμαι μου μιλούσες τώρα σιωπή.*

Του Γιάννη Σπανού, αυτή τη φορά σε στίχους του Κώστα Κωτούλα, είναι το Με πνίγει τούτη η σιωπή, που τραγούδησε αρχικά η Μαρινέλλα και αρκετά χρόνια αργότερα η Δήμητρα Γαλάνη με τον Γιώργο Καραδήμο.

Όρες σιωπής λέγεται το τραγούδι που έγραψε ο Διονύσης Τσακνής για το άλμπουμ του Φταίνε τα τραγούδια, το 1989:

Ωρες σιωπής και χάνομαι στο άσπρο των ματιών σου
Ωρες αιχμής και βρίσκομαι στις άκρες των χειλιών
Ας ήτανε να κράταγες στιγμούλα μου στο χρόνο
Ας ήτανε να φώτιζες αυτό μου το κενό.

Σώπα κι άκουσε ήταν ο τίτλος του πρώτου προσωπικού δίσκου της Ελένης Τσαλιγοπούλου, στον οποίο υπάρχει το ομώνυμο τραγούδι του Γιώργου Ζήκα, σε στίχους της Μαρίας Αρκουλή. Η ίδια τραγουδίστρια, σε μουσική του Γιώργου Ανδρέου και στίχους του Κώστα Λειβαδά, τραγουδά τα Λόγια της σιωπής:

Κράτα με στο σκοτάδι, πάνω σου πιο σφιχτά
Ν' ακούγεται η καρδιά όταν ζητάει το χάδι...
Κράτα με και θυμήσου ψέματα μη μου πεις
Διαβάζω στο κορμί σου...
...και το Χίλιες σιωπές, σε μουσική και στίχους του Νίκου Ζούδιαρη.

Τώρα σιωπή, δύο διαφορετικά τραγούδια, που μοιράζονται τον ίδιο τίτλο, με τον Γιάννη Πάριο και τα Κίτρινα Ποδήλατα.

Γιατί έπαφες αγάπη να θυμίζεις λέγεται το τραγούδι των Πυξ Λαξ, που αναφέρει στους στίχους του τη σιωπή:

Υπάρχουν το νιώθω υγρά μονοπάτια
Υπάρχουν κομμάτια από φως στη σιωπή
Τραγούδια που 'γιναν με δάκρυα στα μάτια
Τραγούδια που 'γιναν απλά η αφορμή.

Ο Κώστας Κινδύνης έχει γράψει τους στίχους στη Σιωπή, που τραγούδησε ο Γιώργος Νταλάρας το 1969, σε μία από τις πρώτες ηχογραφήσεις του, ενώ η μουσική είναι του Αγγέλου Σέμπου. Διαφορετική είναι η Σιωπή που ερμηνεύει ο ίδιος τραγουδιστής στο άλμπουμ Κάτω απ' την Ακρόπολη, σε μουσική Νίκου Αντύπα και στίχους της Λίνας Νικολακοπούλου. Ο ίδιος το 2004 τραγουδούσε και το Σώπασαν οι Φωνές, του Αντώνη Βαρδή, σε στίχους Λίνας Δημοπούλου.

Για να χωράει ο πόνος τις νύχτες όταν μένω μόνος
Τις σιωπές μου να μετρώ να σε θυμάμαι όταν πονάω να μου λες
Θα 'μαι κοντά σου όταν με θες
από το Θα 'μαι κοντά σου, του Αλκίνοου Ιωαννίδη.

Ο Κώστας Τριπολίτης έγραψε στίχους στη μουσική του Δήμου Μούτση για το Δε λες κουβέντα, με ερμηνεύτρια τη Σωτηρία Μπέλλου, και η Βάσω Αλαγιάννη, τη μουσική και τους στίχους στο Απόψε σιωπηλοί, του Νίκου Παπάζογλου. Ο Αλκης Αλκαίος είναι ο στιχουργός Της σιωπής, με τον Σωκράτη Μάλαμα, και ο Ηλίας Κατσούλης, σε μουσική του Παντελή Θαλασσινού, έγραψε τη Σιωπή για την Αναστασία Μουτσάτσου:

Φτάνει η σιωπή να μου απαντά
Όταν τριγύρω τα πάντα φωνάζουν
Σα τον ήλιο που τη βροχή συναντά,
και σιωπηλά τις ώρες μοιράζουν.

Σε στίχους του Γιώργου Κορδέλλα, ο Δημήτρης Παπαδημητρίου έγραψε το βασικό θέμα της τηλεοπτικής σειράς Φεύγα, που ερμηνεύει η Φωτεινή Δάρρα.
Φτάνει η σιωπή, με τη *Sahdazinia*, σε μουσική των *Active Member*.
Τελειώνοντας με τα ελληνικά τραγούδια, παρότι υπάρχουν αρκετά ακόμα, θα αναφέρω το Οδός Ονειρών, σε στίχους και μουσική του Μάνου Χατζιδάκι, με πρώτο ερμηνευτή τον Γιώργο Μαρίνο:

Δώσ' μου τα μαλλιά σου να τα κάνω προσευχή,
για να ξαναρχίσω το τραγούδι απ' την αρχή
Κάθε σπίτι κρύβει λίγη αγάπη στη σιωπή.
Μα ένα αγόρι έχει την αγάπη για ντροπή.

The Sounds Of Silence, το τραγούδι των *Simon and Garfunkel*, που παραπέμπει άμεσα τη σκέψη μας στη σιωπή:

Γεια σου σκοτάδι, παλιέ μου φίλε,
Ήλθα να μιλήσω ξανά μαζί σου
Επειδή ένα όραμα που σέρνεται μαλακά
Άφησε τους σπόρους του καθώς κοιμόμουν
Και το όραμα φυτεύτηκε στον εγκέφαλό μου
Παραμένει ακόμα μέσα στον ήχο της σιωπής.

Οι *Depeche Mode* απολαμβάνουν τη σιωπή με το *Enjoy The Silence*, που είναι ένα από τα πιο αναγνωρίσιμα τραγούδια τους, το ίδιο συμβαίνει και με το *Silence* της *Sarah McLachlan*. Το γυναικείο συγκρότημα των *Go-Go's* χρησιμοποιούσε τα σφραγισμένα χείλη σαν όπλο άμυνας (*Our Lips Are Sealed*).

Στο *Don't Speak* η *Gwen Stefani*, τραγουδίστρια των *No Doubt*, ζητάει από τον πρώην πια σύντροφό της να μη μιλήσει, αφού ό,τι και να της πει, θα είναι απλώς δικαιολογίες σε μια τελειωμένη υπόθεση.

Προσπάθεια απόδρασης, παίρνοντας πολιτική θέση, κάνουν και οι *Radiohead* με το *No Surprises*:

No alarms and no surprises

Silent, silent, από το άλμπουμ *OK Computer*, που κυκλοφόρησε το 1997.

Οι *Deep Purple* μας ζητούν να σωπάσουμε, γιατί νομίζουν ότι ακούνε την αγαπημένη τους να τους καλεί, στη διασκευή που έκαναν στο *Hush*, του *Joe South*.

Τέλος, ένα από τα όμορφα τραγούδια στον χώρο του χαρντ ροκ είναι το *Silent Lucidity*, των *Queensryche*.

Κώστας Ζουγρής
Σιωπή ...μέσα από τον ήχο της μουσικής
[Ελευθεροτυπία](#)
24/9/2013

Ασκήσεις

1. Αναζητήστε και άλλα ελληνικά ή ξένα τραγούδια με βάση το λήμμα «σιωπή»¹. Τι παρατηρείτε ως προς το πλήθος των τραγουδιών που αναφέρονται άμεσα ή έμμεσα στη «σιωπή», π.χ. το είδος των τραγουδιών, τους συντελεστές κ.ά.; Εργαστείτε ατομικά ή ομαδικά, συντάσσοντας ένα άρθρο, όπου θα παραθέσετε τα πορίσματα της έρευνάς σας, τα οποία θα στηρίξετε στα τεκμήρια που συγκεντρώσατε, βλ. και [Έκφραση-Έκθεση Γ'λυκείου, σ. 12](#). Στο άρθρο θα συμπεριλάβετε, επίσης, και την άποψή σας για την τόσο έντονη παρουσία της «σιωπής» στους στίχους των τραγουδιών. 🔍 ΧΡΗΣΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΝ
2. Μελετήστε όσο το δυνατόν περισσότερα τραγούδια με στίχους που αναφέρονται στη σιωπή και αποδελτιώστε σε έναν πίνακα τις σημασίες της «σιωπής» (λ.χ. η σιωπή ως απουσία, ως απώλεια, ως αντίσταση, ως αμηχανία κ.ά.), παραθέτοντας το σχετικό απόσπασμα. Εναλλακτικά θα μπορούσατε να κάνετε το ίδιο σε έναν εννοιολογικό χάρτη². 🔍 ΑΡΘΡΟ
3. Να συνθέσετε τις απόψεις που συναντούμε στα τραγούδια για τη «σιωπή» σε ένα κείμενο δοκιμιακού χαρακτήρα, βλ. και [Έκφραση-Έκθεση Γ'λυκείου, σ. 171](#). 🔍 ΔΟΚΙΜΙΟ
4. Να δημιουργήσετε έναν κατάλογο με τα αγαπημένα σας τραγούδια για τη σιωπή και με υπερδεσμούς να δώσετε τη δυνατότητα ακρόασής τους. Στη συνέχεια να τον αναρτήσετε στο ιστολόγιο της τάξης ή στο κανάλι σας στο Youtube.
5. Να επιλέξετε αγαπημένους σας στίχους που αναφέρονται στη σιωπή και να ετοιμάσετε μια μικρή ανθολογία/λεύκωμα. Μην παραλείψετε να συμπεριλάβετε και κάτι δικό σας (ένα-δυο στίχους ή ολόκληρο ποίημα). Αν θέλετε, μπορείτε να το κάνετε: α) σε κάποιο λογισμικό παρουσίασης, εμπλουτίζοντάς το με εικόνες και μουσική, β) σε ένα ηλεκτρονικό βιβλίο/flipbook, γ) σε ένα βιντεάκι. Φροντίστε να το κοινοποιήσετε, για να δεχτείτε σχόλια. 🔍 ΠΟΛΥΤΡΟΠΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΜΕ ΧΡΗΣΗ ΤΠΕ
6. Ηχογραφήστε τους στίχους που σας έχουν κάνει εντύπωση (με ή χωρίς «μουσικό χαλί») και παρουσιάστε τη δουλειά σας στην τάξη, εξηγώντας τους λόγους της προτίμησής σας.
7. Ετοιμάστε μια ραδιοφωνική εκπομπή (ή μια σειρά εκπομπών) με το υλικό που έχετε συλλέξει. Θα ήταν καλό να συμπεριλάβετε λόγο (ενημέρωση με σχόλια) και μουσική. Αναρτήστε την στο διαδίκτυο και, γιατί όχι, στο [European School Radio](#). 🔍 ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΗ ΕΚΠΟΜΠΗ
8. Να δημιουργήσετε ένα ομαδικό κολάζ με θέμα τη σιωπή. Σ' αυτό μπορείτε να συμπεριλάβετε και στίχους από γνωστά τραγούδια, αλλά και άλλους δικούς σας με το ίδιο θέμα. Στη συνέχεια να γράψετε κείμενα κατάλληλα να συνοδεύσουν την ανάρτηση της φωτογραφίας του κολάζ στην ιστοσελίδα του σχολείου σας. 🔍 ΚΟΛΑΖ

¹ Ενδεικτική ιστοσελίδα αναζήτησης στίχων: <http://www.stixoi.info/>

² Εννοιολογικούς χάρτες μπορείτε να δημιουργήσετε σε πολλούς ιστότοπους. Ενδεικτικά αναφέρουμε: <https://www.text2mindmap.com/>, <https://bubbl.us/mindmap>, <https://www.mindmeister.com>, <http://www.mindomo.com>, <http://www.inspiration.com/>

³ Ενδεικτικοί ιστότοποι για τη δημιουργία ηλεκτρονικού βιβλίου/flipbook: <http://www.tikatok.com/>, <http://www.flipsnack.com/>, <http://storybird.com/>, <http://flipbook.com/>, <http://www.axmag.com/>, <http://issuu.com/>

⁴ Αυτό μπορεί να γίνει στο περιβάλλον κατευθείαν του λογισμικού παρουσίασης, ή και σε ειδικό λογισμικό επεξεργασίας ήχου, όπως το [Audacity](#)